

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 747

van **JORIS NACHTERGAELE**

datum: 17 juli 2020

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Melkveesector - Agro-ecologisch model van Voedsel Anders

Op woensdag 1 juli 2020 werd in de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid opnieuw een hoorzitting gehouden rond de impact van de coronacrisis op de Vlaamse landbouwsector. De bedoeling van deze hoorzitting was om in eerste instantie ideeën van experts naar voren te schuiven rond het toekomstig landbouwbeleid.

Eén van de sprekers tijdens deze hoorzitting was Titus Ghyselinck, medewerker landbouw en voeding bij Voedsel Anders, een beweging die bestaat uit 27 organisaties met een gezamenlijk doel: duurzame landbouw en voeding. In zijn uiteenzetting werd een agro-ecologisch model van bedrijfsvoering naar voren geschoven voor de gemiddelde Vlaamse melkveehouder waarbij een win-winsituatie leek te ontstaan voor de opbrengsten van de melkveehouder en voor de natuur. In het model is er sprake van een aanpassing in de bedrijfsvoering waarbij meer grasland (met kruiden, luzerne of grasklaver), natuurbeheergrasland (aan perceelranden en in botanisch beheer) en graanteelt konden zorgen voor meer autonomie rond eiwitvoorziening voor het melkvee, minder uitgaven aan krachtvoer en meer winst voor de landbouwer en de natuur.

In de hoorzitting benadrukte Titus Ghyselinck dat het hier gaat om een theoretisch model waarbij hij de klassieke tegenstelling tussen de inkomsten voor de landbouwer en de natuur onderuit wou halen. Hij onderstreepte daarnaast de noodzaak naar meer studies over agro-ecologie en het beantwoorden van deze bedrijfsvoering aan de principes van de Farm2Fork-strategie en het toekomstige gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB).

In haar beleidsnota Landbouw en Visserij 2019-2024 geeft de minister aan dat zij de nieuwe modellen rond bedrijfsvoering zoals agro-ecologie alle kansen wil geven om zich volledig te ontplooiën. Op die manier kunnen we de theoretische modellen voor de Vlaamse melkveehouders aftoetsen aan de economische realiteit. Verder geeft de minister in haar beleidsnota aan dat het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) verder zal inzetten op het Living Lab agro-ecologie en biolandbouw. Begin maart 2020 werd het Living Lab opgericht dat als doelstelling heeft om innovatief onderzoek en samenwerking rond agro-ecologie te faciliteren.

1. Welke analyse maakt de minister rond het agro-ecologisch model van Voedsel Anders en de voorgestelde win-winsituatie voor natuur en melkveehouder? Is de omzetting van dit model economisch realistisch in de praktijk voor de Vlaamse melkveehouder? Welke positieve en negatieve argumenten ziet de minister in de omzetting van dit theoretisch model in de praktijk?

2. Welke beleidsinitiatieven heeft de minister al genomen of zijn er gepland om de ontplooiing van agro-ecologische modellen te faciliteren in de melkveesector? Welke studies lopen er of zijn er gepland om agro-ecologische modellen verder te onderzoeken in de melkveesector?
3. Welke rol kan Living Lab agro-ecologie en biolandbouw spelen in het economisch testen van dit theoretisch model van Voedsel Anders voor de melkveesector? Welke activiteiten en studies lopen er of worden er gepland binnen het Living Lab om agro-ecologie te toetsen aan de economische realiteit?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 747 van 17 juli 2020

van **JORIS NACHTERGAELE**

1. In de studie wordt een theoretisch scenario doorgerekend voor een matig efficiënt bestaand bedrijf dat sterk afhankelijk is van inputs. Meer inzicht in achterliggende cijfers en het bijhorende model is nodig om de betrouwbaarheid van de resultaten correct te analyseren.
2. De voorbije jaren is binnen ILVO actief onderzoek gevoerd naar de mogelijkheden van agro-ecologie. In dit onderzoek zijn algemene agro-ecologische modellen zelden de basis, net omwille van het belang van de context (bedrijfsspecifiek en externe context). De focus ligt eerder op het begrijpen van de impact en de haalbaarheid van agro-ecologische praktijken binnen een bepaalde context. Deze kunnen sectorgebonden zijn, maar vaak zijn de praktijken sectoroverschrijdend.

Momenteel werkt ILVO mee aan een aantal lopende projecten, waarbij onderzoek naar de toepassing van agro-ecologische praktijken centraal staat. Een greep hieruit:

- TRANSAG (Transitie naar Agro-ecologie): ILVO is partner in het INTERREG project TRANSAG, waarin Belgische en Franse landbouwers worden samengebracht in kennisnetwerken om ervaring en kennis uit te wisselen over agro-ecologische praktijken. Deze praktijken focussen op bodembeheer en op voederautonomie. Landbouwers gaan aan de slag met innovatieve praktijken en worden ondersteund en opgevolgd door onderzoekscentra (Inagro en ILVO voor Vlaanderen). Er wordt ook onderzocht wat drijvende en belemmerende factoren zijn in de transitie naar agro-ecologie.
- Roterend begrazen: ILVO is daarnaast ook partner in het landbouw natuur project (Departement omgeving) "Toepasbaarheid van roterend begrazen als instrument voor koolstofsekwestratie en biodiversiteitstoename in Vlaanderen". Dierlijke productie, vooral die van herkauwers, wordt meer en meer bekritiseerd omwille van de productie van broeikasgassen. ILVO onderzoekt met Odisee hogeschool en Wervel vzw het enorm potentieel van grasland om koolstof op te slaan in de bodem via roterend begrazen. Pioniers botsen op een aantal knelpunten en delen hun ervaringen hier rond.
- ILVO zet ook in op onderzoek over nieuwe verdienmodellen, o.a. met een project met als doel een inspirerend overzicht te geven van huidige en toekomstige verdienmodellen in de agro-voedingssector. Het uiteindelijke resultaat is een gebruiksvriendelijke webtool, met als werknaam de 'VerdienWijzer', waarin landbouwers, adviseurs en andere actoren op een gestructureerde manier informatie kunnen vinden over verdienmodellen. Agro-ecologie (maar ook biolandbouw) worden toegevoegd in de VerdienWijzer als deelactiviteit. De VerdienWijzer vermeldt per deelactiviteit de toegevoegde waarde voor het bedrijf, de klant en de ondernemer. Daarnaast wordt ook een kort rekenvoorbeeld meegegeven om de economische haalbaarheid te illustreren en worden een aantal uitdagingen opgelijst. Er zal ook duidelijk gemaakt worden met welke bedrijfsconcepten Agro-ecologie en biolandbouw goed combineerbaar zijn.
- Doctoraatsonderzoek van onderzoeker Louis Tessier:
Er is uitgebreid exploratief onderzoek gebeurd rond de concrete vertaling van een reeks agro-ecologische principes in de praktijk van Vlaamse

vleesveehouders (Tessier et al. 2020). Hierbij kwamen zowel de technische (diergezondheid, sluiten van nutriëntencycli, verlaging chemische inputs, versterking biodiversiteit, etc.) als de sociale dimensies (commerciële en financiële autonomie, kennisuitwisseling, lokale productie, band consument-producent, etc.) van agro-ecologie aan bod. Een vertaling van agro-ecologische principes in de praktijk is contextspecifiek, toch kan deze studie op basis van ervaringen van vleesveehouders zeker een inspiratiebron zijn voor stakeholders in de melkveehouderij.

- In de provincie West-Vlaanderen voert ook Inagro als praktijkkennisinstelling en sterke partner binnen het Living Lab agro-ecologie en biologische landbouw, zeer relevante studies uit over agro-ecologie in de melkveesector, waaronder:
 - o Optimalisatie energieteelten voor een evenwichtig herkauwer rantsoen;
 - o Toasten van veldbonen en erwten voor een beter voederwaarde;
 - o Droogteresistente maaimengsels;
 - o Voederbomen voor bio-herkauwers.

Deze vier projecten, in uitvoering door Inagro, worden gefinancierd door het Departement Landbouw en Visserij en situeren zich binnen de biologische sector.

3. Op Vlaams niveau werd begin maart 2020 het Living Lab agro-ecologie en biologische landbouw (LLAEBIO) opgericht met als doelstelling innovatief onderzoek en samenwerking rond agro-ecologie vanuit de praktijk te faciliteren. Dit geldt zowel voor de melkveesector als voor de andere sectoren, om op die manier onderzoeksmiddelen te kunnen kanaliseren richting agro-ecologisch onderzoek.

De missie en visie van het LLAEBIO is na te lezen op:

<https://www.llaebio.be/sites/default/files/inline-files/Visie-nota-living-lab-AE-en-biologische-landbouw.pdf>

Het Living lab vertrekt vanuit vragen van actoren, zoveel mogelijk in een real life context, en met een systemische, holistische aanpak.

Het living lab heeft o.a. de volgende activiteiten gepland:

- Interactieve kennisdeling: Bedrijfsbezoeken en vormingen voor landbouwers, adviseurs, onderzoekers, beleefdagen voor beleidsmakers, ...;
- Experimenteerruimte creëren en zichtbaar maken, waarbij alle faciliteiten in kaart zullen gebracht worden waar agro-ecologisch onderzoek kan plaatsvinden. Hierbij biedt de samenwerking van ILVO met 6 korte keten bedrijven en met het agro-ecologisch proefplatform een unieke kans voor het Living lab om agro-ecologie in real life context te onderzoeken. Dit agro-ecologisch proefplatform omvat 50 hectare landbouwgrond rond het kasteel van Hansbeke in Oost-Vlaanderen i.s.m. landbouwonderzoeker Alain Peeters (RHEA) en biolandbouwer Felix de Bousies (PHEA). <https://www.vilt.be/1ste-agro-ecologisch-proefplatform-uit-de-startblokken>;
- Het Living lab biedt een platform voor bestaande netwerken en expertise rond agro-ecologie en biolandbouw;
- Momenteel, staat een samenwerking tussen het LLAEBIO en het Living lab agrotechnologie in de steigers i.f.v. de ondersteuning van akkerbouw- en vollegrondsgroenten bedrijven met een focus op CSA bedrijven: bijvoorbeeld de ontwikkeling van een mechanische wiedrobot. De economische vraag naar rendabiliteit van dergelijke investeringen wordt meegenomen;
- Momenteel wordt ook gewerkt rond een concrete vraag uit het veld rond prijszetting en vermarkting van biogroenten in de Brusselse rand. LLAEBIO plant een interactieve dag waarbij zowel experts als landbouwers aan het woord zullen komen (voorstelling berekeningstool voor kostprijsberekening, voorstelling nieuwe verdienmodellen, vermarkting, etc.).

LLAEBIO heeft ook ambities op Europees niveau. Het living lab maakt deel uit van een net goedgekeurd H2020 project, AgriEcollNet, waarbij de Europese commissie streeft naar een Europees partnership "Agroecology" van living labs en onderzoeksinfrastructuur. LLAEBIO werd in juni ter inspiratie aan dit startend netwerk voorgesteld op Europees niveau. De meerwaarde hiervan is het naar Vlaanderen halen van buitenlandse kennis en expertise omtrent agro-ecologische praktijken.